

حاشیه
بر حرمین اسلام

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

بیاماری از خداوند سبحان و اعتقاد بر این که عالم محضر خداست و به‌ویژه ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظر بر اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادیانجویان و اعضای هیئت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می‌گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل حقیقت‌جویی: تلاش در راستای پی‌جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان‌سازی حقیقت.

۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوانات و سایر صاحبان حق).

۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.

۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه بکاران پژوهش.

۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اکتساب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب‌داری و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.

۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۹- اصل برائت: التزام به برائت‌جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه‌ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به‌شائبه‌های غیر علمی می‌آلایند.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

تعهذنامه ی اصالت پایان نامه/رساله

اینجناب مهدی الهی آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته حقوق خصوصی که در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۲ از پایان نامه/رساله ی خود با عنوان " بررسی مسئولیت مدنی جراحان زیبایی در حقوق ایران " با کسب نمره ی با درجه نموده ام، بدین وسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه/رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط این جانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه ی موجود، نام منبع به کار رفته و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه/رساله پیش از این برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارایه نشده است.

(۳) چنان چه پس از فراغت از تحصیل قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه ی معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را بگیرم.

(۴) چنان چه در هر زمانی خلاف موردهای بالا ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با این جانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (MA) در رشته حقوق خصوصی

عنوان:

بررسی مسئولیت مدنی جراحان زیبایی در حقوق ایران

استاد راهنما:

دکتر عباس زمانی

نگارش:

مهدی الهی

زمستان ۱۳۹۵

صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (MA)

نام و نام خانوادگی دانشجو: در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۲ رشته: حقوق خصوصی

از پایان نامه خود با عنوان: بررسی مسئولیت مدنی جراحان زیبایی در حقوق ایران

با درجه و نمره دفاع نموده است

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضای اعضای هیات داوری

۱- دکتر عباس زمانی استاد راهنما

۲- دکتر ایمان غلام نژاد استاد داور

۳- دکتر جمیله جعفری استاد داور

مراتب فوق مورد تایید است

مدیر / معاونت پژوهشی

مهر و امضا

پاسکزاری

آنچه از گذشت زمان بر جای خواهد ماند، چرخش قلم بر صفحاتی است که بعضی مواقع سندی معتبر خواهد گشت و ال بر اشرف بودن آدمی بر مخلوقات. ما نیز قلم را می چرخانیم، زیرا سندی معتبر بر جای گذاریم و یا بگوئیم بر تریم از تمام موجودات، بلکه می خواهیم انعکاس دهنده‌ی زحمات فراوانی در خصوص راهبانی و به ثمر رسیدن این پایان نامه باشیم. در اینجا از تمامی اساتید گرامی و ارجمندم؛ علی‌الخصوص دکتر عباس زمانی که با چشمه‌ی جوشان و دریای بی‌کران معرفت و علمشان، کوی برهوت و لم یزرع وجود مرا، با بذل و بخشش بی‌نظیر و بی‌منت، سیراب نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

تقدیم به

به پدر و مادر عزیزم

آموزگارانی که برایم زندگی؛ بودن و انسان بودن را معنا کردند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۲	مقدمه
۷	فصل اول : مفاهیم و تاریخچه پژوهش
۸	۱-۱- تعاریف و مفاهیم
۸	۱-۱-۱- مفهوم مسئول و مسئولیت
۸	۱-۱-۱-۱- مفهوم لغوی مسئول
۸	۱-۱-۱-۲- مفهوم اصطلاحی مسئول
۹	۲-۱-۱- مفهوم مسئولیت
۹	۱-۲-۱-۱- تعریف لغوی
۱۰	۲-۲-۱-۱- تعریف اصطلاحی
۱۰	۳-۲-۱-۱- مفهوم حقوقی
۱۱	۴-۲-۱-۱- مفهوم فقهی
۱۲	۳-۱-۱- انواع مسئولیت
۱۳	۲-۱- مسئولیت مدنی
۱۳	۱-۲-۱- در معنای عام
۱۵	۲-۲-۱- مسئولیت مدنی در معنای خاص (مسئولیت قهری)
۱۶	۳-۲-۱- تفکیک بین مسئولیت قراردادی و قهری
۱۷	۳-۱- مفهوم پزشکی
۱۷	۱-۳-۱- تعریف لغوی
۱۸	۲-۳-۱- مفهوم اصطلاحی:
۱۸	۴-۱- مفهوم خسارت:
۱۸	۱-۴-۱- تعریف لغوی:
۲۰	۲-۴-۱- معنی اصطلاحی خسارت

- ۵-۱- مفهوم تعهد: ۲۲
- ۱-۵-۱- تعریف لغوی: ۲۲
- ۲-۵-۱- مفهوم اصطلاحی: ۲۳
- ۶-۱- مفاهیم بیمار، جراح، عمل جراحی ۲۳
- ۱-۶-۱- مفهوم بیمار: ۲۳
- ۲-۶-۱- مفهوم جراح: ۲۳
- ۳-۶-۱- عمل جراحی ۲۴
- فصل دوم: جراحی های زیبایی و مسئولیت مدنی جراحان زیبایی ۲۵
- ۱-۲- جراحی زیبایی چیست ۲۶
- ۲-۲- انواع جراحی زیبایی: ۲۷
- ۱-۲-۲- عمل جراحی ضروری ۲۷
- ۲-۲-۲- عمل جراحی تحسینی ۲۷
- ۳-۲- تفاوت جراحی زیبایی با جراحی های عمومی ۳۱
- ۴-۲- نظرات مختلف در خصوص جراحی زیبایی: ۳۲
- ۱-۴-۲- نظرات ادیان در مورد اعمال جراحی زیبایی: ۳۲
- ۱-۴-۲- یهودیت: ۳۲
- ۲-۴-۲- مسیحیت: ۳۲
- ۳-۴-۲- اعمال جراحی زیبایی و اخلاق: ۳۲
- ۲-۴-۲- سند قانونی و شرعی معالجات: ۳۳
- ۱-۴-۲- نظریه عادت: ۳۳
- ۲-۴-۲- نظریه ضرورت: ۳۳
- ۳-۴-۲- نظریه رضایت بیمار: ۳۴
- ۴-۴-۲- نظریه سلب قصد جرم: ۳۴
- ۵-۴-۲- نظریه مجوز قانونی: ۳۵
- ۶-۴-۲- نظریه مصلحت اجتماعی: ۳۵
- ۳-۴-۲- اعمال جراحی و مسائل آن: ۳۵

- ۲-۵- نظریه های مربوط به مسئولیت پزشکی و جراحی زیبایی ۳۷
- ۲-۵-۱- مسئولیت و مسائل آن ۳۷
- ۲-۵-۱-۱- مفهوم تکلیفی مسئولیت ۳۷
- ۲-۵-۱-۲- مفهوم وضعی مسئولیت: ۳۸
- ۲-۵-۱-۳- تبیین مسئولیت پزشک ۳۹
- ۲-۵-۲- مسئولیت پزشکی و عوامل آن ۴۳
- ۲-۵-۲-۱- موجبات مسئولیت پزشک ۴۴
- ۲-۵-۲-۲- عناوین مرتبط با حقوق پزشکی ۴۴
- ۲-۵-۳- مسئولیت کیفری و جزایی پزشکان ۴۶
- ۲-۵-۴- مسئولیت مدنی پزشکان ۵۲
- ۲-۵-۴-۱- ماهیت و ارکان مسئولیت مدنی پزشک ۵۲
- ۲-۵-۴-۲- خطا و قصور پزشکی ۵۳
- ۲-۵-۵- مسئولیت مدنی پزشکان در قانون مجازات: ۵۷
- ۲-۵-۶- مسئولیت مدنی و جبران خسارت: ۶۲
- فصل سوم : پیامدها و شیوه های جبران خسارت پزشکان در عمل جراحی زیبایی ۶۵
- ۳-۱- پیامدهای دینی و حرفه ای عمل زیبایی: ۶۶
- ۳-۱-۱- پیامدهای دینی و عقیدتی جراحی زیبایی : ۶۶
- ۳-۱-۲- پیامدهای جراحی زیبایی در استانداردهای اخلاق حرفه ای : ۶۷
- ۳-۱-۲-۱- اصلاح در برابر درمان: ۶۷
- ۳-۱-۲-۲- اصل سودرسانی و عدم ضرر رسانی: ۶۷
- ۳-۱-۲-۳- اصل اتونومی (خودمختاری فرد): ۶۸
- ۳-۱-۲-۴- اصل رضایت آگاهانه: ۶۸
- ۳-۲- جایگاه پیامدهای عملیات جراحی زیبایی : ۶۹
- ۳-۲-۱- انگیزه های اقدام به جراحی زیبایی ۶۹
- ۳-۲-۱-۱- انگیزه های درمانی ۶۹
- ۳-۲-۱-۲- انگیزه های روانی ۶۹

- ۳-۲-۱-۳- فرار از کیفر ۷۰
- ۳-۲-۱-۴- انگیزه های شغلی ۷۰
- ۳-۲-۱-۵- انگیزه های بهداشتی : ۷۰
- ۳-۲-۱-۶- انگیزه های سیاسی : ۷۰
- ۳-۲-۱-۷- انگیزه های بیهوده: ۷۰
- ۳-۲-۱-۸- انگیزه های تجاری: ۷۱
- ۳-۳-۲- عمل پزشکی و مشروعیت آن: ۷۱
- ۳-۲-۱- پایه مشروعیت (احکام شرع) اعمال جراحی زیبایی : ۷۱
- ۳-۳-۲- مشروعیت عملیات جراحی زیبایی : ۷۲
- ۳-۳-۳- جنبه های حقوقی - قانونی جراحی زیبایی ۷۷
- ۳-۳-۴- جنبه های فقهی - شرعی جراحی زیبایی: ۷۹
- ۳-۳-۵- گرایشات قانونی اعمال جراحی زیبایی : ۸۱
- ۳-۴- مسئولیت مدنی ناشی از عملیات جراحی زیبایی: ۸۱
- ۳-۴-۱- طبیعت تعهدات پزشک در عملیات جراحی زیبایی: ۸۲
- ۳-۴-۱-۱- احراز قاعده تناسب : ۸۲
- ۳-۴-۱-۲- تعهد به وسیله: ۸۵
- ۳-۴-۱-۳- تعهد به نتیجه: ۹۰
- ۳-۴-۱-۴- تعهد به وسیله تشدید یافته: ۹۱
- ۳-۴-۲- حفظ استاندارد مطلوب و احراز تخصص: ۹۹
- ۳-۴-۳- شرایط انجام عملیات جراحی زیبایی ۱۰۱
- ۳-۴-۴- ارکان مسئولیت مدنی ناشی از عملیات جراحی زیبایی: ۱۰۷
- ۳-۴-۴-۱- فعل زیان بار ۱۰۷
- ۳-۴-۴-۲- وقوع خسارت: ۱۰۸
- ۳-۵- محاسبه و جبران ضرر های جسمانی و معنوی ۱۱۰
- ۳-۵-۱- جبران ضررهای جسمانی ۱۱۰
- ۳-۵-۲- شیوه جبران ضرر در حقوق مدنی ۱۱۱

۱۱۲	۳-۵-۳- نحوه جبران جراحات و صدماتی که دیده مشخص ندارد:
۱۱۳	۳-۵-۴- خسارت مازاد بر دیده
۱۱۴	۳-۵-۵- مهلت پرداخت خسارت جسمانی
۱۱۶	۳-۵-۶- جبران ضررهای معنوی
۱۱۶	۳-۵-۶-۱- جبران ضررهای معنوی در حقوق مدنی
۱۱۶	۳-۵-۶-۲- جبران مالی
۱۱۷	۳-۵-۶-۳- جبران های غیر مالی
۱۱۸	۳-۶- روشهای جبران خسارت ضررهای ناشی از مسئولیت پزشک در عمل جراحی زیبایی
۱۱۹	۳-۶-۱- جبران عینی (اعاده وضع پیشین)
۱۱۹	۳-۶-۱-۲- جبران عینی زیان ناشی از عملیات پزشک در عمل جراحی زیبایی
۱۱۹	۳-۶-۲- جبران بدلی (پرداخت غرامت)
۱۲۰	(۱) اعطای مثل
۱۲۰	(۲) پرداخت پول
۱۲۱	۳-۶-۳- جبران بدلی در زیانهای ناشی از عملیات پزشک در عمل جراحی زیبایی
۱۲۱	۳-۶-۴- خسارت معنوی در جراحی زیبایی و مسئولیت پزشک
۱۲۲	۳-۶-۴-۱- رابطه خسارت معنوی با آسیبهای جسمانی:
۱۲۳	۳-۶-۴-۲- خسارت معنوی در حقوق ایران
۱۲۶	۳-۶-۴-۳- نمونه آرا محاکم ایران در باب خسارت معنوی :
۱۲۸	۳-۶-۴-۴- رابطه ی سببیت میان فعل زیان بار و خسارت:
۱۲۹	نتیجه گیری
۱۳۵	منابع و ماخذ
۱۴۳	Abstract

چکیده

جراحی زیبایی که یکی از گرایش‌های فوق تخصصی در جراحی عمومی می‌باشد در قرن اخیر به طور فزاینده‌ای افزایش پیدا کرده است و متقاضیان زیادی جهت انجام جراحی زیبایی خود را به تیغ جراحان زیبایی سپرده‌اند که بعضاً به نتایج مطلوب دست پیدا نکرده‌اند و در نتیجه معضلات و چالش‌های حقوقی را پدید آورده‌اند این نوع جراحی دارای دو جنبه ترمیمی و ارتقایی می‌باشد و در نوع ترمیمی بعضی از ارگان‌های بدن از نظر عملکردی و یا شکلی مورد جراحی قرار می‌گیرند که جنبه درمانی دارد و دارای ضرورت حیاتی یا عینی می‌تواند داشته باشد و جراحی زیبایی ارتقایی صرفاً جهت ارتقا زیبایی می‌باشد و متقاضی به دلایل مختلف روحی روانی و با انگیزه‌های شخصی به جراحی زیبایی مراجعه می‌نماید و پزشک در این نوع جراحی زیبایی متقاضی را جهت برآوردن کردن خواسته متقاضی مورد عمل قرار می‌دهد و باید به طور مضاعف متقاضی را از عواقب عمل آگاه سازد و به طور کلی مسئولیت پزشک در مقررات ایران تعهد به وسیله می‌باشد و این اصل در مواردی جاری می‌باشد که عمل زیبایی جنبه درمانی و از نوع ترمیمی شکلی یا عینی باشد و در مواردی که عمل زیبایی صرفاً به منظور ارتقا زیبایی باشد به لحاظ اینکه پزشک بدون ضرورت حیاتی متقاضی را مورد عمل جراحی زیبایی قرار می‌دهد بنابراین از شمول تعهد آگاه سازی او تغلیظ می‌گردد چرا که رسیدن به یک نتیجه مورد نظر هدف متقاضی از جراحی زیبایی بوده و عده‌ای هم تعهد پزشک را در جراحی زیبایی ارتقایی تعهد به وسیله تشدید یافته می‌دانند بدین معنی که در صورت بروز خسارت اصل بر تقصیر پزشک می‌باشد مگر اینکه اثبات شود عمل پزشک در جراحی زیبایی متعارف بوده و دارای مهارت کافی جهت انجام این عمل بوده.

واژگان کلیدی: مسئولیت مدنی، جراحی زیبایی و ترمیمی، ضرورت عینی، ضرورت حیاتی، تعهد به وسیله، تعهد به نتیجه، تعهد به وسیله تشدید یافته، تعهد آگاه سازی مضاعف

الف) بیان مسئله:

پیشرفت دانش پزشکی از یکسو و ضرورت های اجتماعی و ارتقای سطح معاش از سوی دیگر از عواملی هستند که گسترش گرایش به جراحی های پلاستیک را به ویژه در دهه های اخیر موجب شده اند؛ این در حالی است که وجود خصایصی چون فقدان ضرورت حیاتی، انتخابی بودن، ارتباط با روان شناسی و تلفیق جنبه های علمی، هنری و تجاری در جراحی های زیبایی و ترمیمی، آستن معضلات اخلاقی و حقوقی عدیده ای در کشورهای مختلف گردیده است. در این راستا یکی از راه های مؤثر جهت برون رفت از چالش ها و مشکلات موجود این است که با عنایت به ویژگی های خاص جراحی های زیبایی و ترمیمی، الزامات و تعهدات جراحانی که در این حیطه به فعالیت می پردازند نیز با کیفیت ویژه ای مورد ارزیابی قرار گیرد؛ بر این اساس بایستی جراح پلاستیک را پیش از اقدام به عمل جراحی، ملزم به تعیین ضرورت موزون (قاعده تناسب) دانست؛ همچنین تعهد درمانی پزشک در این جراحی ها تشدید و وظیفه مرتبط با اخذ رضایت آگاهانه و اطلاع رسانی وی تغلیظ می گردد و جهت تأمین هرچه بیشتر منافع متقاضیان، احراز شرط تخصص و حفظ کیفیت و استاندارد مطلوب در اقدام به جراحی های زیبایی و ترمیمی، امری ضروری خواهد بود.

در واقع می توان گفت موضوع این رساله بررسی مسؤلیت مدنی جراحی زیبایی در حقوق ایران می باشد. در این تحقیق در صدد پاسخگویی به این سؤال می باشیم. اعمال شغلی پزشک در حقوق ایران تعهد به وسیله قلمداد شده است پس آیا می توان جراحی پلاستیک را در زمره اعمال پزشکی قرار داد یا جایگاه دیگری دارد. با این وصف آیا جراحی پلاستیک تعهد به نتیجه است یا تعهد به وسیله؟

ب) اهمیت و ضرورت

با کنکاش و تاملی که پیرامون موضوع در منابع مختلف از جمله کتب، پایان نامه ها، مقاله ها و... انجام گرفت منبع تحقیقاتی خاصی که بتوان موضوعات مختلف این پژوهش را به صورت تفصیلی و جزئی در آن مشاهده کرد، یافت نگردید. از آنجایی که امروزه نقش و اهمیت جراحی پلاستیک بیش از گذشته می باشد و از طرفی پیشرفت و گسترش جامعه و موضوعات و مسائلی را پدید آورده که بعضاً نمی توان با تعریف و چارچوب مصلحت که در سابق از آن ارائه می شد، حل و فصل نمود، بنابراین

ضرورت انجام پژوهشی که بتواند دغدغه های عملی و علمی حال حاضر را با امعان نظر به مقتضیات زمانی و مکانی ضمن پایبندی به مقررات و قواعد شرع انور تا حدودی بر طرف سازد، بیش از پیش آشکار گشته و نگارنده را بر آن داشت تا به لحاظ این مسائل و در حد منابع تحقیقاتی و بضاعت علمی خویش قلم فرسایی نماید.

ج) اهداف تحقیق

۱-ویژگی های جراحی های زیبایی و ترمیمی، از جمله انتخابی بودن، فقدان ضرورت حیاتی، اهداف غیردرمانی، ارتباط با روانشناسی و جامعه شناسی و وجود جنبه های هنری و تجاری در آنها، بستر ساز مباحث و معضلات اخلاقی و حقوقی تئوری و عملی عدیده ای گردیده که بررسی علیحده این قسم از جراحی ها را جهت ترتب احکام حقوقی درخور، ضروری مینماید؛ در این راستا، بدون تردید، تبیین الزامات و تعهدات جراحان زیبایی و ترمیمی، گامی مؤثر در حمایت از حقوق بیماران و متقاضیان جراحی و پیشگیری از وقوع جرایم و تخلفات پزشکی خواهد بود. بر این اساس، پزشک ملکف است ابتدا ضرورت انجام جراحی پلاستیک را تعیین نموده و در گام بعدی با توجه به خطرات و عوارض قطعی و محتمل، ضمن موازنه مضرات و منافع جراحی به احراز قاعده تناسب بپردازد. بدیهی است که انجام جراحی ترمیمی به واسطه نقص شکلی با درجات بالاتر، توأم با پذیرش مخاطرات و عوارض بیشتری نسبت به درجات پایین تر قابل انجام خواهد بود؛ تا جایی که در جراحی زیبایی محض اصولاً کمترین مخاطرات و عوارض، قابل توجیه خواهد بود.

۲-در مورد تعهد درمانی پزشک در جراحی های زیبایی و ترمیمی نیز نظر مناسب این است که به واسطه تشدید تعهد به وسیله، پزشک باید از عهده اثبات رفتار متعارف و عدم تقصیر خود برآید، ولو این که پیش از شروع به جراحی از بیمار براءت اخذ نموده باشد. البته در مورد خسارات وارده در جراحی های زیبایی محض که در آن فردی با اندام سالم و طبیعی به انجام جراحی میپردازد، به واسطه احتمال قوی مبنی بر عدم رعایت تناسب میان خطر جراحی و سود ناشی از آن، پزشک ملزم به انتساب خسارت مذکور به عامل خارج از کنترل و پیش بینی خود میباشد و صرف اثبات رفتار متعارف کفایت نخواهد نمود.

۳- در نظام حقوقی ایران در مورد مسئولیت مدنی پزشکان و جراحان زیبایی و همچنین احراز مهارت و توانایی کافی در جهت تأمین حقوق بیمار حمایت قانونی وجود دارد و آیا در صورت بروز حادثه، قانون بستر مناسبی در جهت احقاق حق بیمار فراهم نموده است یا خیر.

۴- و در نهایت اینکه مقررات مربوط به تخلف و تخلفات ارتكابی در حرفه پزشکی در کشور ایران مربوط به جراحان زیبایی کارایی لازم را برخوردار می‌باشد و یا فقط در حد قوانین کلی دفاتر چهارچوب مفید و جزئی می‌باشد.

(د) پرسش تحقیق:

ابن پژوهش دارای یک پرسش اصلی و دو پرسش فرعی به قرار زیر است:

پرسش اصلی:

۱- اعمال جراحی زیبایی در نظام حقوقی ایران ماهیتاً تعهد به وسیله قلمداد می‌گردد یا تعهد به

نتیجه؟

پرسش فرعی:

۲- در تبیین نظریه عدم مهارت تقصیر پزشک، تقصیر نوعی است تقصیر حرفه‌ای؟

۳- مسئولیت اعمال شغل پزشک و جراح زیبایی در حقوق ایران چه تفاوت‌هایی دارند؟

(ه) فرضیه تحقیق:

در راستای سئوالات فوق فرضیه‌های زیر مطرح گردید:

۱- در تقسیم تعهدات، به تعهد به نتیجه و تعهد به وسیله، تعهد قراردادی پزشک در برابر بیمار به

عنوان نمونه بارز و سنتی تعهد به وسیله شمرده می‌شود.

۲- چون در جهت زیبایی ارتقائی بوده و حالت درمانی ندارد در واقع جراحی زیبایی را صرف

تعهد به نتیجه می‌توان قلمداد نمود.

۳- در اعمال جراحی زیبایی ماهیتاً تعهد به نتیجه می‌باشد ولی در اعمال شغل پزشک تعهد به

وسیله می‌باشد.

و) سوابق تحقیق:

- ساکت ۱۳۷۸ در پژوهش خود بیان میدارد علاوه بر اینکه در خصوص موضوع پایان نامه منابع مطالعاتی اندکی وجود داشت، منابع مذکور نیز به صورت مستقیم و به صورت خاص موضوع را مورد کنکاش و بررسی قرار نداده و بدین سان انجام تحقیق را با محدودیت و مشکل مواجه می نمود. ضمن آنکه تذکر این نکته مهم ضروری به نظر می رسد که از آنجایی که موضوع تحقیق از گستردگی و حجم بالایی ضمن مطالعه و جمع بندی و نگارش بر خوردار بوده از پرداختن به مسائل و موضوعات مختلف آن در حوزه حقوق شکلی، که چه بسا گستردگی بیش از اندازه تحقیق و فقدان انسجام و همگونی آنرا ایجاب می نمود، اجتناب گردیده است.

- شکر امرجی (۱۳۸۷) در پژوهش خود بیان میدارد پی بردن و اطلاع از اینکه عمل جراحی زیبایی اگرچه در اکثر نظام های حقوقی جایز دانسته شده، لیکن بر اساس قوانین و مقررات یا رویه قضایی، مقید به چه اموری شده است که تخلف از آنها مسئولیت جراحان زیبایی را به دنبال خواهد داشت.

- صالحی (۱۳۹۰) به بیان این مسئله پرداخته است که خطاهای پزشک در جراحی های زیبایی با توجه به نوع آن می تواند مسئولیت انتظامی یا کیفری یا مدنی در برداشته باشد و ممکن است در آن واحد یک یا چند نوع مسئولیت بر جراح خاطی بار کند و وجه تمایز جراحی های زیبایی با دیگر انواع زیبایی ها در نیازی است که سلامتی و حیات انسان به آنها دارد. برخی از فقها و حقوقدانان با در نظر گرفتن نیاز روانی انسان، قایل به تفکیک و تمایز زیادی میان مسئولیت های پزشک در جراحی های زیبایی و غیر آن قایل نمی شوند. آنها معتقدند که خروج از افسردگی و پیامدهای منفی روانی، این دسته از بیماران را به جراحی های زیبایی سوق می دهد و مانند دیگر انواع جراحی ها برای افراد جامعه ضروری و مفید است. سوزی دیگر، گروه دیگری هستند که نظام حاکم بر مسئولیت جراحان زیبایی را سنگین تر و سخت گیرانه تر از دیگر جراحان نام می برند. برخی مسایل هستند که ضرورت انجام جراحی زیبایی را کم می کنند و در جراحی هایی که ضرورت انجام آن پایین است نباید خطر زیادی وجود داشته باشد و اگر این اصل رعایت نشود، پزشک به واسطه نفس شروع جراحی مسئولیت خواهد داشت.

ز) روش تحقیق:

روش تحقیق نظری بنیادی است. روش انجام این پایان نامه به صورت تحقیق کتابخانه ای و با استفاده از کتابها، مجلات و مقالات و پایان نامه هایی که مرتبط با موضوع بوده گردآوری گردیده است.

این رساله در یک مقدمه و سه فصل شامل: فصل اول - تبیین مفاهیم و پیشینه و فصل دوم - نظریه های مربوط به مسئولیت پزشکی و جراحی زیبایی و فصل سوم - پیامد های مسئولیت مدنی جراحان زیبایی نگارش یافته است. فصل اول در دو مبحث و هفت گفتار به طور مفصل و کامل به مفاهیم و پیشینه تاریخی جراحی زیبایی اشاره شده است. در فصل دوم در سه مبحث و سیزده گفتار به طور کامل به ارائه نظریه ها و دکتترین مسئولیت پزشکی و جراحی های زیبایی پرداخته شده و در فصل سوم در سه مبحث و شانزده گفتار پیامد ها و آثار ناشی از مسئولیت جراحان و نوع مسئولیت و اقسام آن تبیین و بررسی شده است.

فصل اول

مفاهیم و تاریخچه پژوهش

۱-۱- تعاریف و مفاهیم

در این مبحث به مفاهیم متغیرهای پژوهش پرداخته و مفاهیم لغوی و اصطلاحی هر یک را به تفکیک بیان میکنیم.

۱-۱-۱- مفهوم مسئول و مسئولیت

۱-۱-۱-۱- مفهوم لغوی مسئول

از نظر لغوی کسی را مسئول گویند که از وی سؤال و بازخواست کنند. آن که مسئولیت امری را بر عهده دارد. کسی که پیامد بد کاری را بر عهده دارد.^۱ بعضی محققین واژه مسئول در قرآن کریم را به معنای واجب دارای بازخواست ترجمه کرده اند.^۲

۱-۱-۱-۲- مفهوم اصطلاحی مسئول

اصطلاح مسئولیت نیز از این معنی لغوی دور نیفتاده است. چه در جامعه مسئول بودن یا مسئولیت به این معنی است که شخص باید پاسخگوی اعمال خویش باشد. بعضی از مؤلفین^۳ معتقدند که مسئولیت در معنای عام حالت شخصی است که مرتکب فعلی شده است که مستوجب مؤاخذه و بازخواست است.

بدیهی است که این معنا انواع مختلف مسئولیت اعم از اخلاقی و حقوقی را در بر می گیرد. زیرا فعل ارتكابی قاعده ای را نقض نموده است و بازخواست شدن به لحاظ این نقض است. حال اگر قاعده

^۱ بند ریگی، محمد، (۱۳۷۴)، المنجد، ج ۱، تهران انتشارات ایران، ص ۶۸۹، به نقل از امامی، سید حسن، حقوق مدنی، جلد اول انتشارات

کتابفروشی اسلامیة، چاپ نوزدهم، بهار ۱۳۷۷، ص ۲۵

^۲ خرم شاهی، بهالدین، (۱۳۷۴)، واژه نامه قرآنی، ضمیمه قرآن کریم، چاپ اول، تهران، انتشارات نیلوفر، انتشارات جامی، ص ۸۱۳

^۳ مرقس، سلیمان، (۱۹۹۲)، الوافی فی شرح القانون المدنی، ج اول، چاپ پنجم، بیروت لبنان دارالاحیاء التراث العربی ص ۱، به نقل از امامی،

همان منبع، ص ۲۷